

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 15 3 ● 2016

● Foto: Theo Baas.

Gewone brunel

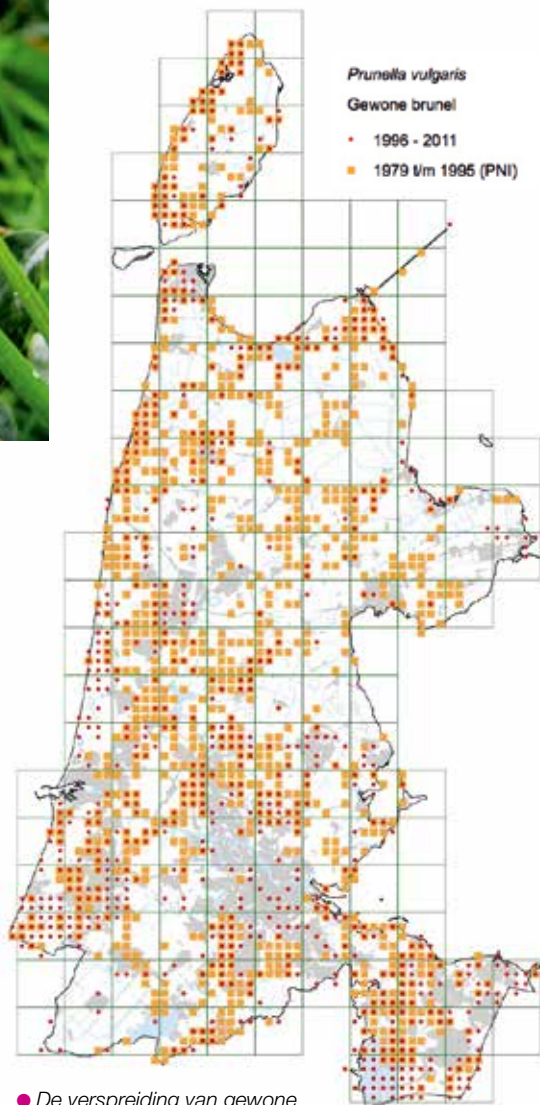
Prunella vulgaris

Kenmerken

Gewone brunel is een lage, overblijvende, spaarzaam behaarde plant uit de familie van de lipbloemigen. De plant vormt kruipende, zich vertakkende stengels die ondiep wortelen. De bloemstengels dragen een compacte, cilindervormige bloeiwijze met paarsblauwe bloemen. De plant heeft een lange bloeitijd, van mei tot in de herfst. Vanwege de vorm van de uitgebloeide bloeiwijze wordt de plant ook wel 'bijkorfje' genoemd. Sinds jaar en dag levert het plantje een geroemde - uit zaadolie - bereide gorgeldrank, in Duitsland bekend onder de naam Braunellenwasser. Ook wordt de plant een zuiverende en helende werking toegeschreven voor de behandeling van wonden en zweren. De Britse bevolking verleende haar zelfs de onderscheiding 'All-heal', alles-helend kruid.

Ecologie

Brunel is een plant van zonnige tot licht beschaduwde plaatsen op vochtige, matig voedselrijke, zwak zure tot kalkhoudende grond. Ze heeft een voorkeur voor een iets verdichte bodem en groeit daarom vaak langs padjes. De plant groeit in een heel scala van milieutypen zoals gazons, bermen en dijken, duinvalleien, langs bospaden, waterkanten, en in weinig bemeste graslanden met een lage vegetatie en een open structuur. Brunel is een goede indicator voor soortenrijke vegetaties. Waar de plant groeit, vinden we vaak andere minder algemene tot zeldzame soorten planten. In wegbermen wordt ze vaak vergezeld door soorten als gewone hoornbloem, pinksterbloem, scherpe boterbloem en kleine leeuwentand. In duinvalleien groeit ze vaak samen met kleine, een- of tweejarige soorten als stijve ogentroost, geelhartje, en echt duizendguldenkruid, maar ook met zeldzaamheden als veldgentiaan.

● De verspreiding van gewone brunel in Noord-Holland.

Verspreiding en trend

Gewone brunel is een kosmopoliet. Ze komt, met enige ondersoorten, in alle gematigde streken van de wereld voor. In Noord-Holland vinden we de soort vooral in het Gooi, de duinen en in de veengebieden. Daarbuiten is het vooral een plant van schrale wegbermen en dijken. Omdat grote delen van het landelijk gebied na 1995 niet meer zijn onderzocht, ontbreken recente verspreidingsgegevens van deze soort. Het is daarom moeilijk om een trend aan te geven. Verwacht wordt dat de soort in het landelijk gebied achteruit is gegaan vanwege de toeneemende tendens om bermen te klepelen en het intensiever beheer van graslanden.

Theo Baas
baas0828@planet.nl